

середовища та нових знайомств. Участь у змаганнях або групових тренуваннях формує дисциплінованість, відповідальність, впевненість у собі та вміння співпрацювати з іншими.

На практиці доведено, що навіть 2-3 тренування на тиждень значно покращують загальний стан організму. Студенти, які приділяють увагу фізичній культурі, рідше хворіють, легше переносять інтелектуальне навантаження, мають більше енергії та демонструють вищу працездатність. Крім того, фізичне виховання формує здорові звички, які залишаються на багато років та впливають на якість життя у зрілому віці.

Підсумовуючи, фізичне виховання відіграє ключову роль у розвитку сучасного студента. Воно не лише укріплює тіло, а й сприяє гармонійному розвитку особистості, формуванню позитивних соціальних якостей та стабільного психоемоційного стану. Тому важливо, щоб рухова активність була не вимушеною частиною навчального плану, а усвідомленою потребою та регулярною складовою повсякденного життя молоді.

1. Роль фізичної активності у збереженні та зміцненні здоров'я студентів // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я: Андреева О. В. – 2020. – №2 – С. 36-41.
2. Вплив рухової активності на працездатність та психоемоційний стан студентської молоді // Проблеми фізичного виховання і спорту: Беляєва І. М. – 2021. – №4. – С. 20-25.
3. Формування здорових звичок у студентів засобами фізичного виховання // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання: Грибова Л. Ю. – 2019. – №11. – С. 47-52.
4. Мотиваційні чинники занять фізичною культурою серед студентів закладів вищої освіти // Вісник Кам'янець-Подільського університету Кондратюк С. В. – 2021. – №3. – С. 68-74.
5. Рухова активність як засіб підвищення стресостійкості студентів // Спортивний вісник Придніпров'я: Поліщук В. П. – 2022. – №2. – С. 91-96.
6. Соціальні аспекти фізичної культури та її вплив на формування особистості студентської молоді // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Романчук О. В. – 2020. – №9. – С. 118-124.
7. Переваги систематичних занять фізичними вправами для студентів // Наукові записки НУФВСУ: Черненко О. В. – 2023. – №1. – С. 59-64.

DOI: 10.61718/sgv63.02

Мазуренко Світлана Григорівна
Кандидат педагогічних наук, доцент
ORCID: 0000-0001-5606-9865

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (ТЕХНОЛОГІЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ) В УКРАЇНІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЙ РОЗУМНОГО СПОЖИВАННЯ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ВИРОБНИЧУ ПРАКТИКУ

У статті, через впровадження ідей розумного споживання, робиться акцент не лише на загальних принципах сталого розвитку але й на конкретних практиках, які можна інтегрувати у зміст навчання закладів професійної освіти. Проаналізовано, через систематичний огляд сучасних українських досліджень за останні 5 років та опис практичних ініціатив у галузі (зокрема ініціатив з циркулярної економіки і еко-дизайну), які знання, вміння й компетенції мають бути сформовані у студентів освітньої програми «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)». Розглядаються виклики та можливості підготовки фахівців швейної галузі легкої промисловості в Україні в умовах сталого розвитку із акцентом на ідеї розумного споживання (smart consumption). Запропоновано модель навчальної програми, методичні підходи та практичні лабораторні роботи, що інтегрують принципи розумного споживання та стійкого виробництва. Практичне значення – рекомендації для моделювання змісту програми та впровадження навчальних компонентів, які сприяють екологічній, економічній та соціальній стійкості галузі. Ключові слова: сталий розвиток, розумне споживання, легка промисловість, швейна галузь, екодизайн, циркулярна економіка, освіта, компетенції.

Глобальні тренди у текстильній і фешн-індустрії підштовхують до модернізації виробничих ланцюгів та зміни споживчої поведінки у бік сталості. В Україні, попри численні виклики останніх років (економічні, логістичні, воєнні), спостерігається активізація наукових і практичних ініціатив, спрямованих на зменшення екологічного сліду галузі та впровадження циркулярних підходів. Це створює потребу у підготовці фахівців, які володіють не лише технологічними навичками, а й знаннями щодо екодизайну, менеджменту ресурсів і комунікації принципів розумного споживання. Стан легкої промисловості, її структура та трансформації останніх років детально аналізуються у національних оглядах та спеціалізованих дослідженнях [3].

Стаття базується на методах системного аналізу, синтезу наукової літератури (focal review українських джерел за 2020-2025 рр.), аналізі практичних кейсів (ініціатив з циркулярної економіки, проєктів екодизайну) та експертних рекомендаціях щодо формування освітніх компонентів. Для пошуку літератури використано відкриті академічні публікації, матеріали конференцій та аналітичні звіти, що висвітлюють питання сталості в легкій промисловості України.

З огляду на науково-дослідну та статистичну літературу з фокусом на українські дослідження за останні п'ять років українські науковці приділяють значну увагу проблемам екодизайну, циркулярної економіки у текстильній та швейній галузях і адаптації освітніх програм до принципів сталого розвитку. Зокрема, дослідження принципів і критеріїв сталого фешн-дизайну в Україні підкреслюють потребу комплексних підходів, що охоплюють матеріалознавство, виробничі процеси та поведінку споживачів. У роботі української науковиці Ірини Соловій «Принципи та критерії сталої моди в науковому дискурсі: сучасний український контекст» аналізуються принципи екологічної безпеки продукції й вказується на необхідність міждисциплінарної підготовки фахівців та запровадження використання чітко визначених критеріїв, науково обґрунтованих підходів і міжнародних стандартів сприятиме досягненню високого рівня відповідності сучасним вимогам сталості в індустрії моди [5].

У сучасному дискурсі модної індустрії екодизайн розглядається як один із пріоритетних напрямів розвитку, що формується під впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів. Його концептуальні засади ґрунтуються на переосмисленні взаємодії людини з навколишнім природним середовищем, актуалізується потреба у впровадженні принципів сталого розвитку, що спрямовані на збереження природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки та формування відповідального споживання. У цьому контексті діяльність дизайнерів орієнтується на використання натуральних, екологічно безпечних матеріалів. Водночас перспективним напрямом є застосування матеріалів, отриманих у результаті вторинної переробки, що сприяє зменшенню негативного впливу індустрії моди на довкілля та відповідає сучасним вимогам екологізації виробництва. Отже, практики застосування екодизайну в розробці одягу та текстильних виробів описані як важливий напрям у підготовці дизайнерів і технологів – у статтях українських науковців розглядається застосування еко-матеріалів, мінімізація відходів та проєктні підходи в професійному навчанні [4].

Наукові праці та аналітичні доповіді останніх років досліджують потенціал інноваційних матеріалів та екологічні інновації як шлях до зменшення зовнішніх екологічних ризиків у галузі легкої промисловості. У цьому контексті дизайнери дедалі частіше звертаються до використання натуральних, екологічно безпечних матеріалів, таких як вовна, бавовна, льон, бамбук, конопля та інші волокна природного походження, що відповідають принципам мінімізації негативного впливу на довкілля протягом усього життєвого циклу продукції [1].

Ініціативи громадських та промислових проєктів (наприклад, Re:inventex) демонструють практичні кейси переходу до циркулярної економіки: переробка текстильних відходів, апсайклінг, створення локальних ланцюгів постачання: локальні матеріали та виробництво, інтеграція елементів традиційного ремесла, адаптація дизайну до місцевих потреб, підтримка локальних освітніх ініціатив та адаптація стандартів до місцевого контексту. Такі кейси можуть стати базою для практичних завдань у навчальному процесі закладів професійної освіти.

Аналітичні огляди функціонування підприємств легкої промисловості в умовах воєнного стану та трансформації ринку підкреслюють потребу в управлінських компетенціях і здатності адаптувати виробництво до нових умов. Це прямо впливає на профіль підготовки фахівців галузі [2].

Ці публікації формують наукову базу для інтеграції концепцій розумного споживання в освітні програми.

Концептуальні засади: що таке «розумне споживання» у контексті швейної галузі легкої промисловості, впливають на профіль підготовки фахівців галузі легкої промисловості. Розумне споживання (smart consumption) означає поєднання інформованого вибору споживачем, проєктування продукту з урахуванням екології та довговічності, а також організації виробництва з мінімальним використанням ресурсів і відходів. Для швейної галузі це означає: вибір екологічних матеріалів, дизайн для довготривалого використання, модульність і ремонтпридатність виробів, збір і переробку текстильних відходів, а також просвітницьку роботу зі споживачами щодо догляду та утилізації. Українські кейси демонструють, що поєднання цих елементів можливе навіть при обмежених ресурсах – і саме такі практики мають бути включені до змісту професійної освіти.

Кейс-дослідження: українські практики циркулярності та еко-дизайну. Приклади українських ініціатив (пілотні проєкти і підприємницькі практики) показують шляхи впровадження розумного споживання на виробництві та на рівні спільнот: Re:inventex – ініціатива з трансформації виробництва через циркулярні підходи: переробка відхідних матеріалів, впровадження моделей апсайклінгу, створення локальних циклів постачання. Ці практики можуть бути використані як база для лабораторних завдань з матеріалознавства швейних виробів та технології виготовлення виробів. Проєкти екодизайну в академічному середовищі (університетські кейси) – інтеграція проєктної діяльності, де студенти працюють над створенням колекцій з еко-матеріалів, оцінкою життєвого циклу та розробкою рекомендацій щодо утилізації. Результати таких практик документуються в наукових публікаціях та матеріалах конференцій [4]. Аналітичні розвідки стану галузі легкої промисловості це звітні дані щодо експорту або імпорту та структури ринку, що дозволяють

моделювати навчальні кейси з менеджменту та маркетингу, які підкреслюють важливість адаптивності і конкурентоспроможності виробництва.

Якщо загальною метою освітніх професійних програм з технології виробів легкої промисловості є формування конкурентоспроможного фахівця, здатного здійснювати професійну діяльність з урахуванням принципів сталого розвитку та концепції відповідального (розумного) споживання та здобувач програми має володіти практичними навичками екодизайну, менеджменту ресурсів, ефективного управління матеріальними й енергетичними ресурсами, а також компетентностями у сфері комунікації зі споживачами щодо екологічних та етичних аспектів виробництва продукції легкої промисловості. То, з огляду на мету, можна надати рекомендації для моделювання освітньої програми (структура, компетенції, приклади практик).

У межах реалізації програми доцільно формувати комплекс ключових взаємопов'язаних компетенцій здобувачів освіти, зокрема: професійно-технічні компетенції, що охоплюють знання та вміння з технології виготовлення швейних виробів, матеріалознавства, організації виробничих процесів і контролю якості продукції; екологічні компетенції, спрямовані на засвоєння принципів оцінювання життєвого циклу продукції (Life Cycle Assessment, LCA), обґрунтований вибір екологічно безпечних матеріалів і технологій, а також мінімізацію виробничих відходів; управлінські компетенції, пов'язані з управлінням виробничими ресурсами, впровадженням циркулярних моделей та оптимізацією процесів у швейному виробництві; комунікативні та етичні компетенції, що передбачають здатність до інформування споживачів щодо правил експлуатації, догляду й утилізації виробів, а також аналізу соціальних і етичних аспектів діяльності підприємств легкої промисловості.

Структуру та зміст освітніх компонентів, зміст профільної дисципліни або відповідного освітнього блоку з урахуванням принципів сталого розвитку та концепції відповідального (розумного) споживання доцільно структурувати за такими тематичними модулями: теоретичні засади сталого розвитку та розумного споживання в текстильній і швейній галузях; матеріалознавство: характеристика екологічних та альтернативних текстильних волокон (льон, коноплі, бамбук, перероблені синтетичні матеріали); екодизайн у швейному виробництві: методи проектування, орієнтовані на довговічність виробів, ремонтпридатність і модульність конструкцій; технології виробництва з мінімізацією відходів, зокрема zero-waste cutting та використання цифрових систем проектування; циркулярні моделі в легкій промисловості: переробка, upcycling, організація систем повернення та повторного використання продукції; методи оцінювання життєвого циклу продукції та системи екологічного маркування; комунікаційні стратегії та просвітницька діяльність у сфері сталого споживання і маркетингу екологічно відповідальної продукції; аналіз підприємницьких кейсів і виробнича практика на базі профільних підприємств або у форматі стажування.

Для забезпечення практикоорієнтованості програми та відповідності акредитаційним вимогам доцільно передбачити такі види навчальної діяльності при моделюванні тематики лабораторних і практичних робіт: лабораторна робота з оцінювання екологічних характеристик текстильних матеріалів, у межах якої студенти здійснюють порівняльний аналіз натуральних і перероблених тканин за показниками ресурсомісткості, енергетичних витрат і потенціалу повторної переробки; проектна лабораторна робота з розроблення екоколекції, що охоплює етапи формування концепції, підбору матеріалів, виготовлення прототипу з використанням технологій upcycling та оцінювання можливостей масштабування виробництва; практикум з організації міні-циркулярного ланцюга на базі локального підприємства або ініціативи, який передбачає збір і сортування текстильних відходів та визначення шляхів їх повторного використання; case study, спрямований на аналіз впливу кризових і воєнних умов на виробничі ланцюги підприємств легкої промисловості та розроблення адаптивних стратегій сталого розвитку.

Підходи до оцінювання результатів навчання доцільно здійснювати на основі комплексного підходу, що включає формування портфолію проектних робіт, підготовку аналітичних звітів за результатами лабораторних досліджень, проходження практичної підготовки на підприємствах-партнерах, а також публічні презентації та рефлексію щодо екологічних і етичних аспектів професійної діяльності.

Для реалізації програми необхідні: міждисциплінарна команда викладачів (технологи, матеріалознавці, екологи, маркетингологи); партнерства з промисловими ініціативами та стартапами (пілотні площадки для практики, приклади – Re:inventex); лабораторна база: обладнання для дослідження матеріалів, міні-майстерні для прототипування, системи збору й сортування відходів; ресурсні матеріали: методичні посібники з екодизайну, кейси локальних підприємств, доступ до аналітичних звітів про стан галузі.

Отже, переорієнтація підготовки фахівців легкої промисловості в Україні в бік сталості й розумного споживання – не лише екологічна необхідність, а й конкурентна перевага для національних виробників. Інтеграція принципів екодизайну, циркулярних практик та просвітницької роботи у навчальні програми дозволить готувати фахівців, здатних модернізувати виробництво та впливати на поведінку споживачів.

Українські наукові дослідження й практичні ініціативи останніх років вже закладають базу для такого переходу; задача вищої освіти – трансформувати ці напрацювання в системні освітні модулі й практичні тренінги для студентів. Ефективна реалізація освітньої програми потребує міждисциплінарної взаємодії викладачів технічного, екологічного та економічного профілів, налагодження партнерств із промисловими підприємствами та інноваційними стартапами, розвитку сучасної лабораторно-матеріальної бази, а також використання актуальних методичних і аналітичних ресурсів, що відображають сучасний стан і перспективи розвитку галузі.

1. Андрейченко А. В., Дубовка А. С. Екологічні інновації у легкій промисловості України: потенціал конопляного текстилю для сталого розвитку. *Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища. Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, № 10 (335), 2025. С. 29-37.
2. Бондаренко С. М. Функціонування підприємств легкої промисловості України у період воєнного стану. *Проблеми розвитку економіки. Журнал стратегічних економічних досліджень*, № 3(20), 2024. С. 19-27.
3. Стан легкої промисловості в Україні: виклики та перспективи Джерело: Kyivstar Business Hub / Аналітика та дослідження. 2025. https://hub.kyivstar.ua/articles/stan-legkoyi-promislovosti-v-ukrayini-vikliki-ta-perspektivi?utm_source=chatgpt.com
4. Чуприна Н., Хоменко В., Григорєвська О. Проектні практики екодизайну в розробці одягу та текстильних виробів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 77, том 3, 2024. С. 132-142.
5. Soloviy, I. (2025). Principles and criteria of sustainable fashion in scientific discourse: A contemporary Ukrainian context. *Art and Design*, 8(1), P. 69-79.

УДК 81'373.45

Корнєєва Олена Миколаївна

ORCID: 0000-0003-1023-7135

Донецький національний медичний університет

Акімова Ангеліна Олександрівна

Донецький національний медичний університет

ВПЛИВ МІФОЛОГІЇ НА ФОРМУВАННЯ АНАТОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Міфологія виникла як спроба давніх цивілізацій пояснити явища природи і мали сильний вплив на формування культури та науки взагалі, та медицини зокрема. Більша частина міфологічних термінів, або міфологізмів, увійшла в медицину не безпосередньо в Античність, а в період епохи Відродження, яка відзначалася культом класичної латині. Упродовж становлення анатомічної номенклатури, вчені часто зверталися до міфологічних образів, з метою краще описати будову тіла, органів і їхні функції. Саме тому багато анатомічних структур отримали назви, пов'язані з формою, діями або рисами героїв і богів.

І для того, щоб легше їх зрозуміти та запам'ятати, необхідно звернутися до давньогрецьких і давньоримських міфів. Розглянемо декілька прикладів:

- *Tendo Achillis* (ахіллове сухожилля) – найміцніше сухожилля в організмі людини, яке з'єднує литкові м'язи з п'ятковою кісткою. Назва походить від імені героя грецької міфології Ахілла, єдиним вразливим місцем якого була п'ята.

- *Atlas* (атлант) – перший шийний хребець, що підтримує череп. Він отримав назву на честь титана Атланта, який, за наказом Зевса, тримав на своїх плечах небосхил і є символом могутності та витривалості.

- *Hippocampus* (гіпокамп) – частина головного мозку, що бере участь у процесах запам'ятовування та навчання. Така назва дана через подібність до морського коника – міфологічної істоти з давньогрецьких легенд.

- *Cornu Ammonis* (ріг Аммона) – частина гіпокампа. Через схожість форми цієї структури мозку до рога, його назва пов'язана з образом єгипетського бога Аммона, якого зображували з рогами.

- *Pomum Adami* (Адамово яблуко) – виступ гортані, утворений щитоподібним хрящем, який особливо помітний у чоловіків. Назва має біблійне походження, а саме з легендою про заборонений плід, що нібито застряг у горлі Адама.

- *Syrinx* (сирінкс) – анатомічний термін, що позначає трубчасту або порожнисту структуру. Назва походить від імені німфи Сірінги з грецької міфології, яка, за легендою, була перетворена на очерет, порожнистий за своєю будовою.

Отже, міфологічні назви є важливою частиною анатомічної номенклатури та відображають історичний розвиток медицини. Вони демонструють зв'язок анатомії з культурою та міфологічними уявленнями минулого. Знання походження таких термінів сприяє кращому розумінню та впевненому використанню анатомічної термінології студентами медичних спеціальностей.

1. Самоїленко О. В., Корнєєва О. М. Робочий зошит з латинської мови. Клінічна термінологія. Лиман : ДНМУ, 2025. 133 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології : підручник / Л. Ю. Смольська, П. А. Содомора, Д. Г. Шега [та ін.]. 4-те вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2019. 472 с.